

รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก Secondary Schools Administration Model for the Excellence of the World Situation

ประเสริฐ สำเภารอด*, สุวพร เข้มเฮง และ พวงรัตน์ เกษรแพทย

Prasert Samphaorod, Suwaporn Semheng and Puangrat Kesornpat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: pom555_pam555@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก 2) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ กับครูปฏิบัติการ จำนวน 240 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ในภาพรวมการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับสูงสุด ดังนี้คือ ด้านที่ 5, 4, 1, 2, 3 โดยด้านที่ 5 การบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ด้านที่ 4 การจัดการสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.82) ส่วนด้านที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.14) ด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.17) และด้านที่ 3 การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.18) มีค่าใกล้เคียงกัน

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกได้รูปแบบ

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

3) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 4) ด้านการจัดการสารสนเทศ 5) ด้านการบริหารบุคคล 6) ด้านการบริหารงานวิชาการ 7) ด้านจัดการกระบวนการสนับสนุน

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก พบว่า ครูปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 คน เห็นว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ทั้ง 7 องค์ประกอบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร, โรงเรียนมัธยมศึกษา, ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

ABSITRACT

The purposes of this study was 1) to synthesize elements of administration model for the excellence of secondary schools world situation, 2) to develop administration model for the excellence of secondary schools world situation, and 3) to evaluate propriety and possibility of synthesize Administration model for the excellence of secondary schools world situation implementation. The study was conducted by 3 processes: 1) synthesizing elements of administration model for the excellence of secondary schools world situation by interviewing 9 experts and asking 240 school administrators in World-class standard school project in Bangkok to complete questionnaires, 2) developing administration model for the excellence of secondary schools world situation by using administration model for the excellence of secondary schools world situation evaluation form verified by 5 professionals and 3) evaluate propriety and possibility of synthesize Administration model for the excellence of secondary schools world situation implementation by asking 240 teachers to complete propriety and possibility of implementation evaluation forms.

1) There are 5 elements of administration model for the excellence of secondary schools world situation. Schools' educational management and administration in overall implemented in an excellent level ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.95). When considering each element, the implementation was at an excellent level in every element. The fifth element: Human Resource management was ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.44). The fourth element: information management was ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.82). The first element: School administrator leadership was ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.14). The second element: school development planning was ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.17) the third element: students, parents, and related people focusing was ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.18)

2) After developing administration model for the excellence of secondary schools world situation, 7 elements were found which are 1) school administrator leadership, 2) school development planning, 3) students, parents, and related people focusing, 4) information management, 5) human resource management, 6) academic management, and 7) supporting method management.

3) After evaluating propriety and possibility of synthesize Administration model for the excellence of secondary schools world situation implementation, it was found that 240 teachers in World-class standard school project in Bangkok proved that 7 elements of administration model for the excellence of secondary schools world situation were proper and possible to implement in excellent level.

Keywords: Administration Model, Secondary School, Excellence of the World Situation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐศาสตร์ ฐานความรู้และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพังได้แต่ละประเทศจำเป็นต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสังคมปัจจุบันก็เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และตัดสินใจให้รวดเร็ว เพื่อทันเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การแข่งขันทางเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการจัดการศึกษาสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เพื่อศักยภาพในการแข่งขันในระดับเวทีโลก

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้การบริหารงาน

แบบกระจายอำนาจ และเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษาตามรูปแบบใหม่ให้มีการบริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบครบวงจรให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ในการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการต่างๆ ตามข้อกำหนดของระเบียบปฏิบัติตามกฎหมาย และตามสภาพความต้องการ และทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณภาพตามที่โรงเรียนกำหนดสิ่งที่สังคมคาดหวังจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนคือ คุณภาพของนักเรียนและคุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู การบริหารสถานศึกษาต้องมีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เป็นพลวัตก้าวทันกับสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง ผลักดันให้มีการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับชั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553: 1)

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และสนองนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง โรงเรียนในประเทศไทยจึงต้องการในการแข่งขันกับนานาชาติในด้านการศึกษาที่จัดอยู่ในระดับต่ำให้สูงขึ้น โรงเรียนจึงนำแนวคิดเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งเป็นรางวัลที่รัฐบาลมอบให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาคการผลิต และการบริหารที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการทุกด้าน และมีผลประกอบการในเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) มาบริหารโรงเรียน

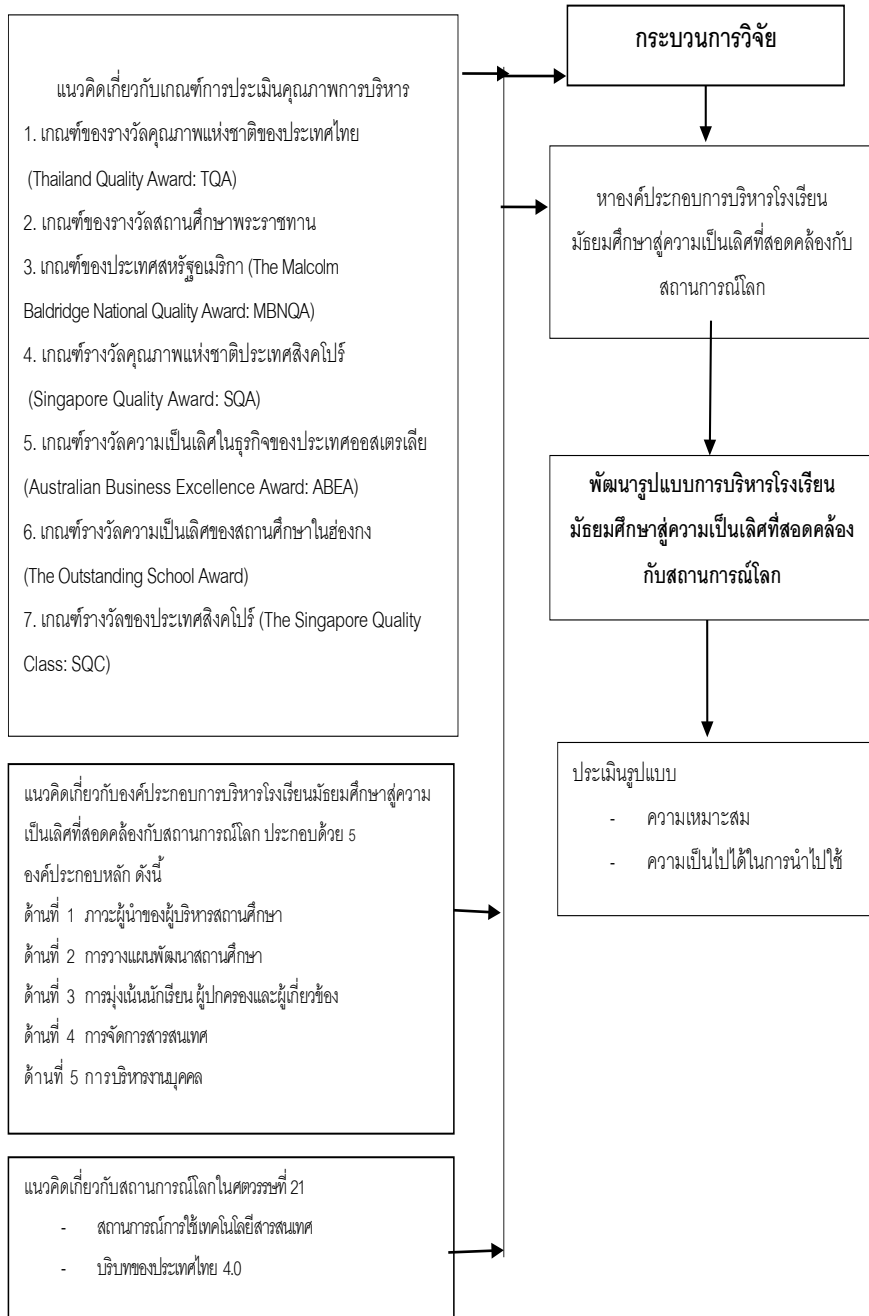
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพดังกล่าว มาจัดทำรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่

ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิผลทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศ เพื่อได้มาซึ่งองค์ประกอบการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้อง กับสถานการณ์โลก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามกลุ่มกับ ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ใน กรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) ประกอบด้วย 1)ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 2)ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ การบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี 3) อาจารย์ ระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาด้านละ 3 คนรวมทั้งสิ้น 9 คน และใช้แบบสอบถาม กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ด้านประสบการณ์การบริหาร และแนวทางการแก้ไขปัญหาภายในองค์กรที่เป็น แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามระดับการปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท

(Likert Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 โดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ในการใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับ สถานการณ์โลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย 1) ร่างรูปแบบ โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มากร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้อง กับสถานการณ์โลก 2) ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบที่สร้างขึ้น จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาด้านการศึกษา จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับ สถานการณ์โลก

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 โดย นำข้อมูลของข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า จากแบบประเมินมาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนคำถามที่เป็นข้อมูลปลายเปิดและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาและสรุปเป็นประเด็นประกอบผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ดำเนินการโดยนำรูปแบบที่พัฒนาและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ครูปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในกรุงเทพมหานคร โดยการตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก มี 5 องค์ประกอบ ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา, ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา, ด้านที่ 3 ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง,

ด้านที่ 4 ด้านการจัดการสารสนเทศ, ด้านที่ 5 ด้านการบริหารงานบุคคล ในภาพรวมการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ได้รูปแบบตามองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 4) ด้านการจัดการสารสนเทศ 5) ด้านการบริหารบุคคล 6) ด้านการบริหารงานวิชาการ 7) ด้านจัดการกระบวนการสนับสนุน

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ในภาพรวมรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก มี 7 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 4) ด้านการจัดการสารสนเทศ 5) ด้านการบริหารบุคคล 6) ด้านการบริหารงานวิชาการ 7) ด้านจัดการกระบวนการสนับสนุน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก

องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารงาน และดำเนินงานร่วมกับบุคลากรแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดันส่งเสริมสนับสนุน และประสานให้บุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องภายนอก ร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจรโดยเฉพาะการใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยในการบริหารงาน ผู้รู้จักใช้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้ประโยชน์มากที่สุด และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2547: 3)

องค์ประกอบด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาสถานศึกษา เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์ และพิจารณาถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย และวิธีดำเนินการ การวางแผน ประกอบด้วย การดำเนินการตรวจสอบตัวเองเพื่อกำหนดสถานภาพในปัจจุบัน ขององค์การ การทบทวน และปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการวางแผนเป็นไปอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภลักษณ์ เศษระพานิช (2550)และยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเรื่อง “The Evaluation of Total Quality Management (TQM) in a Korean-American Christian Ministry” เป็นการศึกษากิจการบริหารงานโดยวิธี TQM ภายในระยะเวลา 6 เดือน ในโบสถ์ลอสแอนเจลิส วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณภาพ

ในโบสถ์ 5 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การศึกษา 3) การฝึกอบรม 4) การวัดผล 5) ที่มงาน และการดำเนินการ (Ahn, 2001: 62-75)

องค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง มีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถจะปฏิบัติงานตามลำพังคนเดียวได้ ประกอบกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

องค์ประกอบด้านการจัดการสารสนเทศ มีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ทันต่อพัฒนาการของเทคโนโลยี ในการวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน การเก็บข้อมูล และการแปลงข้อมูลไปสู่สารสนเทศ การบูรณาการ และการใช้ความรู้ในการตัดสินใจ การใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในทุกระดับของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลอย่างรวดเร็ว ในสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับรางวัลพระราชทาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 2-3)

องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล มีความสำคัญ เนื่องจากการบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องใช้ขีดสมรรถนะเป็นหลัก (Competency-based Management) โดยมีการกำหนดขีดสมรรถนะหลัก และขีดสมรรถนะเฉพาะตำแหน่ง ของบุคลากรอย่างชัดเจนมีการประเมิน พัฒนา และพิจารณาความดีความชอบ แต่งตั้งโยกย้ายโดยอาศัยข้อมูลขีดสมรรถนะเป็นเกณฑ์ ซึ่งหากมีการใช้ระบบดังกล่าวอย่างจริงจัง และเปิดเผยโปร่งใสด้วยการ

ประเมินผลงานระบบเปิด และตรวจสอบได้เป็นเรื่องของการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ให้เป็นเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งก็จะช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2544)

องค์ประกอบด้านการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญ งานวิชาการเกี่ยวข้องกับการวัดผล และประเมินผลผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูและผู้บริหารที่จะได้ทราบถึงคุณภาพของผู้เรียนว่ามีความก้าวหน้าทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการสร้างและจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสถานศึกษามีการนิเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้อง ศุภลักษณ์ เศษะพานิช (2550) พบว่า การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษามีการนิเทศอย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการจัดสื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสถานศึกษามีการสนับสนุนจุดมุ่งหมายของผู้เรียนและสถานศึกษา

องค์ประกอบด้านจัดการกระบวนการสนับสนุน มีความสำคัญ การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริม และ

สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัด และการให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานสังคมอื่น นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ ออกแบบ และบริหารอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ นิยามา ประสพอารยา. (2543: 119-120) ได้กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริม และสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัด และการให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานสังคมอื่น

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับทุกองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและแนวปฏิบัติของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศ ในด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ เห็นด้วยร้อยละ 100 ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและวิธีปฏิบัติ ย่อมชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้านกระแส โลกาภิวัตน์ และการแข่งขันทางเศรษฐกิจบนเวทีโลกที่ทำให้สภาพการบริหารงานของโรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยซึ่งโรงเรียนต้องปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้เป็นศูนย์กลางทางความรู้และวิชาการตามความคาดหวังของสังคมโลก

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านผู้บริหารมีความสำคัญมาก ดังนั้นการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกไปใช้ ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นและให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลในการนำไปใช้เป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาคูณลักษณะวิธีการและแนวทางในแต่ละองค์ประกอบอื่นๆ ให้ครอบคลุมพันธกิจ เป้าหมายในทุกด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านนักเรียน และในภาพรวมของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- นิชาภา ประสพอารยา. (2543). “**การจัดการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.**” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนมพงษ์ไพบูลย์. (2547). **โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศุภลักษณ์ เศษระพานิช. (2550). **การพัฒนากระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศสถานศึกษาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2547). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟิค.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **การวิจัยเชิงนโยบายรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนว พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- Ahn,T.T. (2001). The Evaluation of Total Quality Management (TQM) in a korean-American Christian Ministry. Dissertation Abstracts International, 62-75.